

УДК 821.161.2

Білий О. – ст. гр. ТТ-111

*Відокремлений структурний підрозділ «Тернопільський фаховий коледж»
Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя*

ПИСЬМЕННИКИ ПІДПІЛЛЯ: «ВКРАЇНІ ВСЮ ДАЄМ СВОЮ ЛЮБОВ»

Науковий керівник: викладач-методист, спеціаліст вищої категорії
Літвінюк О. В.

Bilyi O.

*Separate Structural Subdivision "Ternopil Professional College of Ternopil Ivan
Puluj National Technical University"*

UNDERGROUND WRITERS : «ALL OUR LOVE WE GIVE TO UKRAINE»

Scientific adviser: teacher-methodologist, specialist of the highest
category Litviniuk O.V.

Ключові слова: письменники підпілля, творчість Людмили Фої.

Key words: underground writers, writings of Liudmyla Foia.

Україна довго перебувала під ярмом різних держав, тому наші предки об'єднувалися, щоб виборювати незалежність. Одним із таких об'єднань була УПА – потужна армія, стратегічною метою якої було створення Української самостійної соборної держави(УССД). У нашого минулого було багато сліз та крові, але історія знає й про звитягу й мужність воїнів, їхню самопожертву, водночас – і про зради, підлість та підступність. І це все завдяки талановитим письменникам, котрі проливали світло на різні події, через призму своєї творчості показуючи недосконалість людської душі в тих чи інших ситуаціях.

Одним із найбільш відомих є Петро Федун - провідний ідеолог-«політвиховник» ОУН і УПА та всього повстанського руху. Свої блискучі агітаційно-публіцистичні праці він писав під псевдо «Петро Полтава». В умовах складної повстанської боротьби в Західній Україні у 1942-56 рр. його публікації були прості й зрозумілі для непокірного народу. Сьогодні знайдено 34 статті та брошури письменника. Завдяки Петру Федуну ми знаємо, хто такі постанці, що вони робили і для чого. Своїм гострим викриттям злочинів більшовицької влади він закликав людей до боротьби.

Михайло Васильович Дяченко (псевдо «Гомін», «Марко Боєслав») — член Української Головної Визвольної Ради (УГВР), референт пропаганди Карпатського краю, чудовий поет, ідеолог, публіцист і пропагандист українського збройного підпілля ОУН-УПА. Редактор підпільного часопису «Чорний ліс» (1947—1950). Михайло Дяченко своє життя поєднав з Україною. Муки й радості країни відчував як свої, тому й намагався визволити її, зробити могутньою незалежною державою. Поєднавши зброю і сильне поетичне слово, Марко Боєслав прагнув перелити свою любов до України в душі борців-побратимів, надихнути їх на подвиг. Своїми віршами, багато з яких покладені на музику, Михайло пробуджував людей із рабського сну, давав надію, показував шлях до незалежності. Він прекрасно розумів, що його життя і майбутнє нащадків – на цій землі. Не приховуючи біль, страх і сльози, Марко Боєслав оспівував боротьбу, перемогу, бачив світло в душах людей. Його слова «Україна – це прокльони,

стогін, плач і кров. Вона розтерзана, розп'ята. І разом з тим це – Храм, з якого треба вимести сміття» є актуальними і сьогодні.

Людмила Фоя – надзвичайно цікава постать в українській історії та літературі. Успішна студентка Київського медичного університету була зв'язковою ОУН. За свою діяльність арештована НКВД, де після численних допитів була завербована і стала агентом «Апрельською». Проте, незважаючи на всі обставини, дівчина залишилася вірною Україні. Будучи ключовою фігурою у протистоянні радянських спецслужб з СБ та ОУН, зірвала потужну чекістську операцію з виявлення та знищення керівників українського визвольного руху. Виконуючи роль подвійного агента, Людмила Фоя таємно працювала літературним редактором журналу ОУН «Молодий революціонер». Під псевдонімом Марко Перелесник вона писала прозу й видавала її в підпільних друкарнях. У 1948 – 1949 рр. побачили світ оповідання «Шкільні товариші», «Вірка», «Остання світлина», «Повстанча торба», «Його спадкоємці», присвячене пам'яті Миколи Козака, автобіографічний твір «Над Дніпром».

Особливою є праця «Молодь східних українських земель у боротьбі за Українську Самостійну Соборну Державу». Ця невелика брошура – розповідь про знайомих письменниці багатьох молодих киян, безіменних героїв, які загинули в застінках німецького гестапо та радянського НКДБ.

Людмила Фоя розвіювала міфи про образ повстанця. Бійці УПА - не безжальні та підступні вбивці, а герої, готові до самопожертви заради України, котрі вступали в нерівну боротьбу проти загарбників, що тероризували і грабували нашу землю. Незважаючи на жакливі умови життя та боротьби, переслідування та катування, хлопці та дівчата, які горіли вогнем свободи і запалювали ним інших, сформуливали потужний рух опору німецькій машині й сталінському режиму.

У творі «Шкільні товариші» письменниця розкриває сутність комунізму і його істинний вплив на суспільство. Вона розсіює оману більшовицької влади про примарне світле майбутнє і показує важке життя комсомолки Жені, котра вірою та правдою служила режиму в школі. Пізніше дівчина зіштовхується з реальністю: вона не може заробити на шматок хліба, а її матір, як багато інших селян, помирає з голоду. І це найпрацьовитіші люди на найродючіших землях планети!.. Авторка яскраво змальовує НКВД на образі Борки, який вихваляється квартирою та достатком, зневажає свого рідного батька та всіх простих людей, що своєю працею забезпечують його розкішний спосіб життя. І кульмінація «Хто переможе: світла правда і ненависть Жені чи облудна нікчемність Борки?!» так часто перегукується з сучасністю.

Творчість письменників підпілля не була відома загалу через те, що заборонялася більшовицьким режимом і видавалася в таємних друкарнях невеликими тиражами й активно знищувалася органами НКВД. Багато творів і досі залишається в архівах СБУ. Читачі могли ознайомитися з літературою УПА-ОУН в журналах, газетах, які розповсюджувалися підпільниками та простими громадянами, котрі підтримували ідею створення УССД на території колишньої УРСР. Так, наприклад, журнал «Підпільне слово», що видавався у Тернопільській окрузі ОУН, відіграв важливу роль у вивченні рідної мови й розвитку літератури України. Саме сюди письменники-новатори мали змогу надіслати свої твори, а редактори після своєрідного конкурсу друкували кращі з них. Також кожен випуск журналу містив правила правопису української мови.

Я вважаю, що ми повинні пам'ятати про цих людей, які своєю творчою працею збагачували нашу літературу в дуже непростий час боротьби за незалежність, піднімали патріотичний дух нашого народу, намагалися донести світло правди і поклали своє життя в ім'я Української самостійної соборної держави.